

Broj: 05-50-1-187-2/24
Sarajevo, 26. 2. 2024. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 28-02-2024

Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Učinski broj	Broj priloga
01-50-1-188/24			

28-02-2024

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BIH

- Zastupnički dom -

Trg Bosne i Hercegovine 1
71 000 Sarajevo

PREDMET: Odgovor na zastupničko pitanje, *dostavlja se*

Veza: Vaš akt broj 01-50-1-188/24 od 19. 1. 2024. godine

Poštovani,

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 40. sjednici održanoj 26. 2. 2024. godine, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, utvrdilo je Odgovor na zastupničko pitanje, koje je postavio Šerif Špago, zastupnik u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

U privitku prosljeđujemo Odgovor radi njegovog dostavljanja zastupniku.

S poštovanjem,

Privitak: - kao u tekstu -

DOSTAVLJENO:
-naslovu
-a/a

GENERALNI TAJNIK
VIJEĆA MINISTARA BIH
mr. Robert Vidović

Bosnia and Herzegovina
COUNCIL OF MINISTERS

Broj: 05-50-1-187-2 /24
Sarajevo: 26. 2. 2024. godine

Šerif Špago, poslanik u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, postavio je 19.01.2024. godine Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine sljedeće poslaničko pitanje:

„Šta je Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine u 2023. godini poduzelo na rješavanju pitanja vrednovanja visokoškolskih kvalifikacija iz Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji, kako bi se prevazišao problem priznavanja diploma, kada i na koji način očekujete rješenje za ovaj problem?“

Na postavljeno pitanje, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na **40. sjednici** održanoj **26. 2. 2024. godine**, utvrdilo sljedeći

ODGOVOR

Shodno ustavnom uređenju Bosne i Hercegovine, područje obrazovanja je u potpunosti i nepodijeljenoj nadležnosti entiteta Republika Srpska, deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i nadležna ministarstva obrazovanja su odgovorna za organizaciju i funkcionisanje obrazovnog sistema na svom području odgovornosti.

Nadležnosti Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine u oblasti obrazovanja, koje proizilaze iz odredbi člana 15. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16) podrazumijevaju utvrđivanje osnovnih principa koordinacije aktivnosti, usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti, definisanje strategije na međunarodnom planu.

Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 59/07 i 59/09), donesenim radi harmonizacije reformskih procesa u oblasti visokog obrazovanja dvanaest administrativnih jedinica u Bosni i Hercegovini shodno Bolonjskoj deklaraciji (1999.), utvrđuje se: organizacija visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, odgovornost nadležnih vlasti u ovoj oblasti, ustanovljavaju tijela za provođenje zakona i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, te način osiguravanja kvaliteta u oblasti visokog obrazovanja.

Shodno uređenju obrazovnog sistema u Bosni i Hercegovini, od donošenja Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini nadležne obrazovne vlasti deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine, entiteta Republika Srpska, kao i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, između ostalog, imaju obavezu stvaranja uslova i jasnog definisanja procedura za licenciranje i akreditaciju visokoškolskih ustanova i

studijskih programa, a samim tim i obavezu preuzimanja odgovornosti za djelovanje visokoškolskih ustanova kojima su izdali licencu, odnosno dozvolu za rad i obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, potom i rješenje o akreditaciji.

Agencija za znanost i visoko obrazovanje Republike Hrvatske (u daljem tekstu: AZVO), na osnovu Zakona o priznavanju i vrednovanju inostranih obrazovnih kvalifikacija, od stupanja na snagu istog, tj. od 25.06.2022. godine, u postupku vrednovanja visokoškolskih kvalifikacija stečenih u Bosni i Hercegovini u svrhu pristupa tržištu rada donosi neupravni akt - mišljenje po kojem nivo tih kvalifikacija nije moguće uporediti s nivoom odgovarajuće kvalifikacije u Republici Hrvatskoj.

U obrazloženju navedenog mišljenja se navodi da rad i postupci Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: HEA) nisu usklađeni sa Standardima i smjernicama za osiguranje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja, da sistem visokog obrazovanja Bosne i Hercegovine djeluje na netransparentnim postupcima vanjskog osiguranja kvaliteta, kojim se osigurava kvalitet rada visokoškolskih ustanova, kvalitet studijskih programa, te sticanje ishoda učenja i kompetencija koje su odgovarajuće složenosti i dosega za nivo kvalifikacije. Također se konstatuje da „u državi sticanja visokoškolske kvalifikacije nije razvijen jasan, pouzdan i usporediv nacionalni kvalifikacijski okvir.“

U odnosu na okolnosti u Republici Hrvatskoj, nastale donošenjem Zakona o priznavanju i vrednovanju inostranih obrazovnih kvalifikacija, i pored mišljenja AZVO, odluka o zapošljavanju i uslovima koje osoba mora ispuniti da bi se zaposlila na određeno radno mjesto u Republici Hrvatskoj *u diskreciji je poslodavca*, uz izuzetak regulisanih profesija za koje uslove za obavljanje profesije utvrđuju, te rad u profesiji odobravaju nadležna tijela.

Radi pojašnjenja obrazloženja iz mišljenja AZVO, vrijedi istaći činjenicu da je HEA jedan od učesnika u vanjskom osiguranju kvaliteta, u kompleksnom sistemu visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini podijeljenog između nivoa države, entiteta Republika Srpska, kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. HEA trenutno nije punopravna članica, ali jeste pridružena članica u Evropskoj asocijaciji za osiguranje kvaliteta (u daljem tekstu: ENQA), i iz tog razloga je HEA aktivnosti iz svojih nadležnosti provodila i dalje provodi u skladu sa Standardima i smjernicama za osiguranje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (u daljem tekstu: ESG). HEA je krajem 2022. godine uključena u novi EU projekat „Podrška evropskim agencijama za osiguranje kvaliteta u usklađivanju sa ESG (*Supporting European QA Agencies in meeting the ESG, SEQA-ESG*), kojim koordinira ENQA, a koji, upravo, ima za cilj da pomogne agencijama koje nisu punopravne članice da steknu takav status. Projekat SEQA-ESG II je trogodišnji projekat koji se završava krajem 2025. godine.

Što se tiče konstatacije iz mišljenja AZVO da u Bosni i Hercegovini „nije razvijen jasan, pouzdan i usporediv nacionalni kvalifikacijski okvir“, vrijedi istaći da je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, uz prethodnu saglasnost nadležnih obrazovnih vlasti, u periodu od 2007. - 2015. godine donijelo niz dokumenata, počevši od Odluke o usvajanju dokumenata potrebnih za dalju implementaciju Bolonjskog procesa u Bosni i Hercegovini, iz 2007. godine, čiji je sastavni dio „Okvir za visokoškolske kvalifikacije u Bosni i Hercegovini“¹, rađen na osnovu Kvalifikacijskog okvira evropskog prostora visokog obrazovanja, kao i „Državni akcioni plan za priznavanje kvalifikacija u Bosni i Hercegovini“. Pored toga, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je, 2011. godine,

¹ „Službeni glasnik BiH“, broj 13/08

donijelo Odluku o usvajanju Osnova kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini², kao početnog dokumenta narednog procesa izgradnje i uspostavljanja kvalifikacijskog okvira u našoj zemlji, na osnovu Evropskog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje, a potom i Odluku o usvajanju Akcionog plana za izradu i provođenje kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini za period 2014.-2020.³

Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, iako bez direktnih nadležnosti u oblasti obrazovanja, a samim tim i bez finansijskih sredstava koja bi se koristila za bilo kakve procese u ovoj oblasti, je nastojalo kroz planiranje, implementaciju, te održivost EU i drugih projekata realizovati određene aktivnosti na polju razvoja elemenata kvalifikacijskog okvira, kao što su standardi zanimanja i standardi kvalifikacija, temeljeni na ishodima učenja i usklađeni s potrebama tržišta rada.

Polazeći od osnovne svrhe kvalifikacijskog okvira kao instrumenta koji povezuje osiguranje kvaliteta, priznavanje kvalifikacija i stvaranje novih kvalitetnih kvalifikacija, baziranih na ishodima učenja, koje će biti priznate i prepoznate na tržištu rada Bosne i Hercegovine i Evropske unije, ali i činjenice da je period implementacije Akcionog plana istekao 31.12.2020. godine, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je, početkom 2021. godine, predložilo Vijeću ministara Bosne i Hercegovine produženje istog za dvije godine. Na 57. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 09.11.2022. godine, Prijedlog odluke o izmjenama Odluke o usvajanju Akcionog plana za izradu i provođenje kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini za period 2014.-2020. godine nije usvojen.

Imajući u vidu navedeno, kao i činjenicu da je izrada kvalifikacijskog okvira usklađenog s Evropskim kvalifikacijskim okvirom za cjeloživotno učenje obaveza koju pred Bosnu i Hercegovinu postavlja Evropska unija, u cilju nastavka aktivnosti na izradi kvalifikacijskog okvira, na inicijativu Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine održano je nekoliko sastanaka s predstavnicima pojedinih nadležnih obrazovnih vlasti, nakon čega je započeo proces formiranja radne grupe za dalju izradu okvira kvalifikacija. Aktom od 19.05.2023. godine zatražena su imenovanja predstavnika tri entitetska i jedanaest kantonalnih ministarstava nadležnih za oblast obrazovanja, Odjeljenja za obrazovanje Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i Rektorske konferencije Bosne i Hercegovine u radnu grupu za izradu okvira kvalifikacija. Nakon što su sve nadležne obrazovne vlasti u Bosni i Hercegovini i Rektorska konferencija imenovali svoje predstavnike (posljednje imenovanje zaprimljeno 21.09.2023. godine), Radna grupa za izradu Okvira kvalifikacija u Bosni i Hercegovini je započela s radom. Do kraja 2023. godine održana su dva sastanka Radne grupe na kojima je usaglašen nacrt strukture i prvo poglavlje Okvira kvalifikacija u Bosni i Hercegovini.

Nastojanja Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine su da se u što kraćem roku izradi Okvir kvalifikacija i stvore uslovi za njegovo provođenje, međutim realizacija svih aktivnosti ovisi o spremnosti i angažmanu svih aktera u datim procesima, gdje se prije svega misli na direktno nadležne obrazovne vlasti u Bosni i Hercegovini.

Izrada kvalifikacijskog okvira u bilo kojoj državi je zahtjevan, složen i dugotrajan proces, stoga Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine nastoji da u komunikaciji s predstavnicima međunarodnih institucija i organizacija, osigura neophodnu ekspertsku, tehničku i logističku podršku radu navedene radne grupe.

Nadalje, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Hrvatske na trećoj zajedničkoj sjednici, održanoj u Zagrebu 20.06.2023. godine, na prijedlog

² „Službeni glasnik BiH“, broj 31/11

³ „Službeni glasnik BiH“, broj 28/15

Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, razmatrali su pitanje vrednovanja visokoškolskih diploma stečenih u Bosni i Hercegovini na prostoru Republike Hrvatske, te je donesen zajednički zaključak kojim Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Hrvatske pozivaju HEA i AZVO da intenziviraju saradnju u svrhu vrednovanja visokoškolskih kvalifikacija iz Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj. S navedenim u vezi, 14.11.2023. godine, predstavnici AZVO boravili su u radnoj posjeti HEA. Osim naglašene spremnosti da međuinstitucionalna i kolegijalna saradnja između dvije agencije bude još bolja i intenzivnija u budućem periodu, po pitanju mišljenja koje AZVO donosi u predmetima vrednovanja visokoškolskih kvalifikacija iz Bosne i Hercegovine u Hrvatskoj, još jednom je istaknuto da se ne radi o priznavanju kvalifikacije, već samo o informaciji, namijenjenoj tržištu rada u Republici Hrvatskoj o svim elementima pojedinačne kvalifikacije, na način kako je to sada propisano novim zakonodavnim okvirom u ovoj oblasti. Ponovo je naglašeno da mišljenje AZVO-a nije presudno prilikom zapošljavanja budući da o odabiru, odnosno zaposlenju kandidata na određeno mjesto odlučuje poslodavac u skladu sa unaprijed definisanim uslovima konkursa.

Pored dešavanja u Republici Hrvatskoj, zbog nedostajućih, nejasnih i nedosljednih informacija u vezi s akreditacijom visokoškolskih ustanova i studijskih programa u Bosni i Hercegovini, ENIC-NARIC centar Republike Slovenije, 24.10.2022. godine, obustavio je obradu pojedinačnih prijava za vrednovanje visokoškolskih kvalifikacija stečenih u Bosni i Hercegovini, iako su se do tog datuma postupci vrednovanja i priznavanja visokoškolskih kvalifikacija stečenih u Bosni i Hercegovini odvijali bez poteškoća.

Po osnovu zahtjeva ENIC-NARIC centra Republike Slovenije, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je, nakon obavljenih konsultacija sa svim nadležnim obrazovanim vlastima u Bosni i Hercegovini, aktom od 18.01.2023. godine, slovenskoj strani dostavilo informacije o statusu diploma stečenih na visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini. Tom prilikom je, između ostalog, istaknuto da se određene poteškoće i kašnjenja u provođenju procesa akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa, mogu svesti pod unutrašnje pitanje sektora visokog obrazovanja Bosne i Hercegovine, kao i da su nadležne obrazovne vlasti u Bosni i Hercegovini saglasne da odsustvo akreditacije u prethodnom vremenu nije značilo i odsustvo osiguranja i provjere kvaliteta, obzirom da se isto vršilo redovnim nadzorom nad radom visokoškolskih ustanova, kako od strane nadležnih ministarstava, tako i inspekcija za oblast obrazovanja.

S ciljem otklanjanja zastoja u obradi pojedinačnih prijava za vrednovanje visokoškolskih kvalifikacija, na inicijativu Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, 21.03.2023. godine održan je online sastanak predstavnika Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Centra za informisanje i priznavanje diploma iz oblasti visokog obrazovanja (u daljem tekstu: CIP) i HEA s predstavnicima Ministarstva za visoko obrazovanje, znanost i inovacije i ENIC-NARIC centra Republike Slovenije. Predstavnicima slovenačkih institucija data su određena pojašnjenja i informacije, te je zaključeno da HEA na svojoj web stranici objavi informacije, odnosno izvrši dopunu Registra akreditovanih visokoškolskih ustanova, na način da se osigura vidljivost, transparentnost i dostupnost informacija, iz kojih će se vidjeti kontinuitet posjedovanja dozvola za rad akreditovanih visokoškolskih ustanova od njihovog osnivanja pa do dodjele posljednje važeće akreditacije.

Nakon što je HEA u saradnji s nadležnim obrazovnim vlastima pripremila i na svojoj web stranici objavila tabelarni pregled visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini, sa podacima o godini osnivanja/početku rada, sjedištu, obliku vlasništva i

statusu licence/akreditacije, Ministarstvo za visoko obrazovanje, nauku i inovacije, odnosno ENIC-NARIC centar Republike Slovenije informisao je Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine da je Republika Slovenija, 19.06.2023. godine, nastavila sa razmatranjem pojedinačnih zahtjeva za priznavanje diploma visokog obrazovanja iz Bosne i Hercegovine, čime je deblokiran proces vrednovanja visokoškolskih diploma stečenih u Bosni i Hercegovini.

U cilju potpunog uredjenja oblasti akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa, odnosno ispunjavanja uslova za punopravno članstvo u Evropskoj asocijaciji za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju i Evropskom registru za osiguranje kvaliteta, samim tim i potpunog rješavanja pitanja vrednovanja i priznavanja diploma stečenih na visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini od strane nadležnih institucija Republike Hrvatske i Republike Slovenije, HEA je, u aprilu 2023. godine, pokrenula inicijativu za izmjene i dopune Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini. Nakon sastanka, održanog 11.05.2023. godine u Banja Luci, s ciljem predstavljanja i rasprave o pomenutoj inicijativi, na prijedlog predstavnika Ministarstva civilnih poslova, odlučeno je da HEA, koja ima Okvirnim zakonom dodijeljene nadležnosti, a uz to i savjetnike/eksperte koji se bave akreditacijom i osiguranjem kvaliteta, provede aktivnosti na formiranju, a kasnije i vodi radnu grupu koja će predložiti izmjene i dopune Okvirnog zakona. Na osnovu imenovanja predstavnika nadležnih obrazovnih vlasti, CIP-a i Rektorske konferencije Bosne i Hercegovine, HEA je 05.07.2023. godine donijela Rješenje o imenovanju Radne grupe za razmatranje inicijative za izmjene Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, odnosno iznalaženje načina rješavanja pitanja upisa podataka u Državni registar akreditovanih visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini onih visokoškolskih ustanova koje su obavljale djelatnost visokog obrazovanja u periodu od 15.08.2007. godine do provođenja postupka akreditacije. Međutim, zbog slabog interesovanja i nedovoljnog zalaganja većine relevantnih institucija (nadležnih obrazovnih vlasti), pomenuta inicijativa nije rezultirala postizanjem zajedničkog razumijevanja u pogledu trenutnog stanja podataka o visokoškolskim ustanovama u Državnom registru i problema sa ocjenom validnosti diploma stečenih na tim visokoškolskim ustanovama.

U cilju sagledavanja činjeničnog stanja, vrijedi istaći da nadležne obrazovne vlasti u Bosni i Hercegovini na osnovu dozvole za rad, odnosno rješenja o ispunjavanju uslova za početak rada i obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja vode vlastite registre visokoškolskih ustanova za svoje područje djelovanja, dok je HEA nadležna za vođenje Državnog registra akreditovanih visokoškolskih ustanova. Svaka visokoškolska ustanova upisana u pomenute registre dio je sistema visokog obrazovanja pojedinačne administrativne jedinice, a time i Bosne i Hercegovine.

Pitanje (ne)priznavanja diploma izdatih od strane visokoškolskih ustanova prije sticanja institucionalne akreditacije je prioritetno u kontekstu otvorenih pitanja u oblasti visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, te stoga *nadležne obrazovne vlasti entiteta Republika Srpska, deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine trebaju biti nosioci aktivnosti u datoj oblasti, koje će realizirati u saradnji s HEA-om i visokoškolskim ustanovama.* Imajući u vidu značaj otvorenih pitanja u oblasti visokog obrazovanja, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine će nastaviti djelovati u okvirima svojih nadležnosti u cilju rješavanja istih.